

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

ח"כ שנתבע על שהזיק לציבור

ומסרב לדון בטענות שוא

תיק ממונות מס' 2355-עד

(מהד' יד אב)

צד א': משפ' ש', ע"י ב"כ עו"ד הרב שאול בר אילן
צד ב': ח"כ ג'

נושא הדיון

משפחה שייכלה את אם המשפחה בהפצצת מחבלים מתוך מה שהיה פעם "גוש קטיף", תובעת את ח"כ ג' על גרמת ההריגה והנזקים הנלווים, משום שבפעולותיו בכנסת בימים שקדמו לפינוי גוש קטיף, נתן יד לממשלה ואיפשר לה בדרך הצבעתו להוביל את הפינוי, למרות שקבל הוראה ממרן הגר"ישי אלישיב זצ"ל שהתנגד לעקירת הישובים, וכפי שהצהיר על כך בציבור. את מעמדם כתובעים בדין זה מסבירים משפ' שארף שהם השתתפו בבחירות וח"כ גפני הוא נציג של כל אחד ואחד מהציבור, ונחשב בהלכה כשליח הציבור, ושליח חייב אף בנזקי גרמא.

הנתבע, ח"כ ג', השיב במכתב לבית הדין שבידו אישור מביה"ד בב"ב שאי אפשר לתבוע אותו בבי"ד משום שהוא פועל ושליח של גדולי ישראל ולא של הציבור, ואינו חייב לעמוד בדין בתביעה של אנשים מהציבור.

התובעים דוחים טענה זו על פי מה שפסק מרן הגר"ישי אלישיב זצ"ל שאין חסינות משפטית והלכתית לחברי כנסת ונציגי ציבור, והם חייבים לעמוד לדין תורה בבי"ד, ואם הנתבע מסרב לעמוד לדין יש לפסול אותו מלכהן בשררה, כפי שפסק בעל האחיעזר זצ"ל.

פסק דין

לאחר שהובהר לנתבע שעליו לעמוד לדין, וכתב החסות שיש לו אינו הלכתי, סירובו לדון הוא ככל נתבע שמסרב לדון בדין תורה, ורשאים התובעים לפנות נגדו בכל מקום שימצאו לנכון

כדי לפוסלו מלכהן בשררה.

השאלות לדין

- א. פרנס שנבחר לתפקידו ע"י הציבור (כמובן בהמלצת גדולי ישראל), האם חייב להגיש דו"ח גם לבי"ד לפי דרישת ציבור הבוחרים, או לא.
- ב. נבחר ציבור שסרב לדין תורה.
- ג. טען התובע שבית הדין שבחר הנתבע נוגע בדבר או שיש לנתבע השפעה עליו, ודרש לדין בבי"ד אחר או בזבל"א, והנתבע עימד על שלו, האם כופין את הנתבע ע"י כתב סירוב.

תשובה

א. עיי' "הלכות מדינה" (לצעל לין אליעזר) ח"ג עמ' טז שהציא רחיה מהנציא יהושע פ"ט פסוק יח שלפיקך לא הכו בני ישראל את הגזעונים "כי נשבעו להם נשיאי העדה וגו'", ולכאורה צמה נתחייבו בני ישראל בשביעת הנשיאים, אלא ודאי משום שהנשיאים היו שליחי כלל ישראל צהנהגתם הכללית המדינית והלצחית, ופיהם כפיהם ועשייתם כעשייתם בכל דבר הנוגע להנהגת הכלל, ולכן גם שזעתם של הנשיאים כשביעתם של כלל ישראל, עיי"ש. ושם צעמ' קיז הציא משו"ת ר"צ אשכנזי סי' כד צס תשובות הרשב"א כי כל עניני הציבור אין למקלת הציבור לעשותם צלתי הציבור כולו, שהציבור כשותפים הם בכל הענינים המוטלים על הציבור ובכל המנויים שצריכים לציבור כנאמנים וגוצי המס ושליחי הציבור וכל כיו"צ, וכן פסק הרמ"א צשו"ע סי' קעו סעי' כה, ועיי' שו"ת תשורת שי ח"א סי' שיד. עיי"ש.

ובצר הציאי התוצעים את תשובת המהר"י ווייל סי' קעג וז"ל: ופרנס שנתמנה על הציבור ואחר עשרים שנה קראו עליו תגר, האם צריך לעשות חשבון לכל אחד ואחד, הדעת מכרעת אם נתמנה עפ"י הציבור שציררו אותו להיות פרנס מדעתם אז אין צריך לעשות חשבון כיון דהימנוהו עלייהו וכו', ואפילו אם נתמנה מדעת הציבור וצרטונס, אם קוראים עליו תגר שלא נהג כשורה וחושדין אותו שלח יד צממון הציבור שלא כדין צדצר שראוי להסתפק צו לפי ראות עיני הדיין, אז פשיטא שצריך לעשות חשבון וכו', והחשבון לא יעשה לפני כל המערער עליו, דידוע הוא שכמה דצרים שצריכים להוציא ממון הציבור שאין לגלות אלא לצנועים, אלא הציבור יצרתו אנשים נאמנים לפניהם יעשו חשבון, ואם אין שם לצור אז הדיין יצרת אנשים נאמנים שיעשה חשבון לפניהם, והדיין ידקדק על כל צדי לדדין להוציא הדצר לאמיתו ולהעמיד העולם על הדין ועל האמת. וצעו"ה המכשלה הזאת צרוצ קהילות שהפרנסים לוחצים ורודים העם צחזקה שלא לשם שמים ולהנאת עצמם הם מכוונים פורקים מעליהם העול ונותנים על צווארי

האומללים, ומר הוא כמלאך ה' כל רז לא חנם לך ידעת את אשר תעשה ועל ידך יתקדש שם שמים. ע"כ.
 עוד הביאו התיובעים משו"ת זקן אהרן (וולקין) מהד"ת חו"מ סי' קכט בתשובה לוועד אגו"י בעיר סטרי
 בדבר פרנס הקהילה שנבחר ע"י הקלוב האורתודוקסי ועתה נוסף גם הוא על שונאיהם ומסייע אותם,
 האם יש לחברי הקלוב הזדקק לדרוש מפרנס זה שיתפטר ממשרתו ואם מחוייב הוא למלא דרישתם,
 והשיב: עד שאתם שואלים אם ראויים אתם להעבירו ממשרתו, שאלו ביותר אם יש לו שררה מעיקרא,
 דלענ"ד שררתו בטלה מאליה מתרי טעמי, חדא כיון שהבחירות היתה על תנאי שישמע לקולכם, וכשלא
 נתקיים התנאי בטל גם מעשה הבחירות, ועוד והוא העיקר, איזו שררות נתתם לי שיהא נורד לדון אם
 ראויים אתם להעבירו משררה זו, והלא לא נתתם לו שום שררה מעיקרו, דרק חברי הקלוב הם העושים
 העיקריים, והפרנס אינו עושה אלא מעשה קוף בעלמא ואינו אלא שליח למסור דעת הקלוב, ופשוטא
 דשליח אינו ראוי לעבור על דעת משלחו, ואם עבר בטל השליחות והמעשה, ואי עבד לא מהני, ואין כח
 ביד הפרנס יפה לעשות על דעת עלמו בלי הסכמה בפירוש מלד הבוחרים, וא"כ סוף סוף הבוחרים הם
 העושים ולא הפרנס. ע"כ.

וכך מצינו בפנקס הכשרים של קהילת פוזנא בהחלטה משנת תנ"ז: על איזה פרנס או מהקהל י"ו שיצרכו
 הקהל י"ו שילך לאיזה השתדלות עסקי קהל וכו' ויסרצ וימאן ובעבור יבואו ח"ו הקהל י"ו להיזיקות, אזי
 אחת דתי שאתו פרנס או מקהל י"ו שיסרצ, שהוא יתן מכיסו כל היזיקות. ע"כ. וכע"ז בפנקס ועד ק"ק
 איטאליאני צוויייליאה משנת ת"ד.

ב. כתב בקהלות יעקב צ"ק סי' מד אות ז: ולענין באיזה אופן אויב הממונה את זכות השררות או גזאות
 שהיה לו, מלאתי בזה חמישה אופנים, והראשון שבהם: כשקלקל הגזאי את דרכיו, וזה מתבאר במג"א סי'
 קנג בסופי בשם הרמב"ם ז"ל והמרדכי ז"ל וכ"ה בתשובות רדב"ז ז"ל ח"ד סי' יא דבאינו מתנהג כשורה
 מסלקין אותו, הוצא צד"ח ערך חזקה במלוות ס"ב. ע"כ.

ע"כ בנידון דידן שהנתבע מסרצ לדון צדין תורה בתביעה על מעשיו בכנסת, דינו כגזאים בהקדש שאם
 קלקלו מעשיהם ואינם מתנהגים כשורה מסלקים אותם מתפקידם, שעל כיוצא בהם נפסק שאינם ראויים
 לשמש כגזאים בעמיתה, וכנ"ל. וכבר הביאו התיובעים את מכתבו של הגר"ע ז"ל צענין רב סברצ
 לעמיד לד"ת שאסור למנות אותו לרב.

ג. בנידון דידן טוען התובע - בלדק - שהנתבע הוא בעל השפעה גדולה על חברי בית הדין שהנתבע
 מתעקש לדון בפניהם, וע"כ מצקש לדון בבית זה, שגם הוא בגדר בית דין קבוע שבעיר, וכפי שקבע מרן
 הגרי"ש אלישיב ז"ל, או בפני בוררים, והנתבע מסרצ, בודאי טענתו של התובע טענה, שהרי אם היה
 פרנס על הציבור או אלס בעירו מוליחין אותו לדון בעיר אחרת.

אברהם דוב לוי.